Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 34 | 15 ԱՊՐԻԼ 1899 | ՀԻՆ ՆԳԵԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԼԻԼԻԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պասլը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՕԼԻՍ

ՍՈՒՐՏԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻ
Ամբագրութեան ուղղուած ամէն գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐՈՒԹ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » » 40

ԴԱՇԽԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ձախէտը դէր վրայ
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ձախէտը դէր վրայ
12 ամիսը ֆր. 22
6 » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար ժամանաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱՅԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

Արշալոյսին հետ Սոֆիանոփ կը հանի Պոլոյ բոլոր արուարձանները, բերելով օրուան Ազգային, Արտաքին, Ներքին կարեւոր լուրերը և գիշերուան հեռագիրները, ինչպէս նաեւ Բարիզի սակարանին առջի իրիկուան գիները։

Իսկ այս օրուընէ սկսեալ Սոֆիանոփ կուտայ նաեւ օրուան պաշտօնական լուրերը։ Այս ամէնը 10 փարայի փոխան։ ըէն...։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԿՐԱԿԻՒ ՆՇԱՆԱԲՈՒԹԻՒՆ

Իրականապէս և փորձով հաստատուելու որ, մանաւանդ ծովային պատերազմներու մէջ, երբ ջուրերուն անհանդարտ վիճակը ու նաւերուն տատանումը թնդանօթներուն ուղղութիւնը կը խանգարեն, թնդանօթաձիգներուն յաջողութիւնը՝ գլխաւորապէս իրական վարժութենէն կախում ունի։ Սակրակի ճշմարիտ փորձերով կրնայ տեղի ունենալ, և ոչ թէ արուեստին տեսական կամ երեւակայական փորձերովը, որոնք չատ անգամ անդարմանելի սխալներու պատճառ կ'ըլլան, ինչպէս եղան վերջին սպանիամերիկեան նաւամարտներուն մէջ։

Ամերիկացիք և Անգլիացիք նաւային տեսական գիտութիւններէ զատ, գործնական անհրաժեշտ գիտութիւն մը կամ դպրոց մըն ալ ունին որ կը կոչուի Target practice։

Թէ ի՞նչ է այս անհրաժեշտ նշանատախտակի փորձ։

Աչկոծեալ ծովակն վրայ՝ իբրեւ թշնամիի մը նաւը՝ կը դրուի խիստ հաստատուն և մեծ գերաններով չինուած ահագին լաստ մը, որ ամէնէն նորահնար զրահներով պատած կամ միաձոյլ զրահաւոր մըն է, և ըստ սովորութեան այնպէս հրաշակուած որ այդ ձեւը և այդ հաստութիւնը ունեցող զրահները ծակելու կարող թնդանօթը և ռումբը հնարուած չէ դեռ և գոյք հնարելն ալ անկարելի։

Բայց հոգ չընելը աւելորդ բան է անտարակոյս։

Նորահնար և գիտութեան զօրութեան դէմ դնելը կարելի համարուած զրահը չինուած տեղն իսկ, զանի ծակելու և խորտակելու կարող զէնքն ալ միատեղ կը չինուի։

Խնդրոյն վերջնական լուծումը միայն իրական փորձին վրայ մնացած է, որ պիտի կատարուի Target practice կոչուած հսկայ լաստին միջոցաւ։

Նորահնար և միջեւ ոչն տեղն նմանը չտեսնուած հզօրութիւն և տոկունութիւն ունեցող զրահը ծակելու սահմանուած թնդանօթը և ռումբերն ալ կը գրուին պատերազմական նաւու մը մէջ, որ ալեկոծեալ ծովուն վրայ, հեռաւորութիւնը, դիրքը և ուղղութիւնը գործնականապէս ճշդելով կրակը նել կը սկսի։

Կրակի ճշդութիւնը որոշակի հաստատելու համար, մինչեւ իսկ հեռուէն տեսնուելիք մեծադիտեամբ նշաններ ալ կը գծուին լաստին վրայ, որպէս զի նշանառութիւնը կատարեալ ըլլալով, երեւակայեալ թշնամւոյն ոչ միայն ընդհանուր մարմնոյն, այլ մարմինին որոշեալ մասերուն վրայ ալ յարձակումի ըլլայ ալեկոծեալ ծովուս մը վրայ, որ թեթեւապէս անցնելու բան չէ կարծենք։

Ահա այս կերպով թէ՛ նշանառութիւնը գործնականապէս կատարելագործուած կ'ըլլայ, և թէ՛ նորահնար զրահներուն հիմնացածներուն կարգը ելած կ'ըլլայ։

Կը պատահի երբեմն որ տեսական գիտութիւնը գործնական փորձին առջեւ կակազելով, նոր աշխատութիւններու և նոր փորձերու պէտք տեսնուի։

Բայց ապահով եղիք որ նոր զրահը չինողին գէմ, նոր թնդանօթը կամ ռումբը չինողը միտքեւ որ չյաջողի, անկարելի է որ զրահաւոր լաստին փորձն ալ վերջնանայ։

Դիտելի բան կէտը հոս է որ երեւան կուգայ։

Երեւակայեցէք. իւրաքանչիւր թնդանօթի կրակը 150 ոսկիի եղած ժամանակ, այս տեսակ անվերջանալի իրական փորձերու, ամէն ծովային տէրութեանց, զօրօրինակ, Սպանիոյ գանձային վիճակը կը նեղէ՞։

Սպանիոյ տարեկան պիւտճէն 28 միլիոն ոսկի էր։

Մինչդեռ Անգլիա տարեկան 110 միլիոն ոսկի պիւտճէ մը ունեցած ատեն, այս 110 միլիոնին 30 միլիոնէն աւելին միայն ծովային ծախսուց յատկացուցած է։

Ուրեմն Անգլիոյ պէս հարուստ տէրութիւնը, ինչպէս Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, արդէն երեք ոչ վճռական դոնէ մեծ տատանումն մը ունեցած կ'ըլլան այն տէրութեանց վրայ, որոնք բաղդատաբար անոնց չափ հարուստ վիճակի մէջ չեն։

Թէպետեւ ինչպէս Անգլիացիք նոյնպէս և Ամերիկացիք ծովային կեանքի մէջ բնածին առուեւտրութիւն մը ունին, բայց Սպանիացիք ալ հայրենասիրութեան մասին Ամերիկացիներէն վար չէին մնար։

Ուրեմն ի՞նչ բանի մէջ կը կայանը այն գաղտնիքը, որ մինչ ամերիկեան պատերազմական նաւերէն և ոչ մին ծանր վնաս մը չեն կրեր, սպանիական նաւատորմը ամբողջովին կը խորտակուէին, կ'ապրէին, ծովուն յատակը կ'իջնէին և կ'սընջանային։

Ինչո՞ւ համար թէ՛ Մանիլայի և թէ՛ Սանդիակոյի ծովամարտերուն մէջ Ամերիկեան ռազմնները ճիշդ սպանիական մարտանաւերուն մէջ և վրանին պոյթած ատեն, սպանիական ռումբներէն խիստ քիչերը կընային նպատակակէտին դարնել, և աւելի ճիշդը խօսելով, Ամերիկեան մարտանաւերուն ձգածազ ռումբներուն ալ մեծագոյն մասը պատահմամբ գործ տեսած էին։

Գործնականնշանառութեան փորձերու մեծ առաւելութիւնը հաստատելու համար, ասկից աւելի համոզիչ ի՞նչ փաստ կրնար ցուցուիլ, որ ճշմարիտ Target practiceի անհերքելի արդիւնքն է։

Եթէ ոչ այն ճիշդ նշանառութեան չափ, գոնէ անկից քիչ պակաս կարեւորութիւն ունի նաեւ մարտանաւերուն նաւագնացութեան վարժութիւնը և ծովս դիմանալու կարողութիւնը, որոնք դարձեալ մեծ ծախքերու կարօտ, և հեռաւորաբար համեմատ պիւտճէներու անկարելի են։

Ո՛ր կողմ դառնաս, ամէն բան դրամի կը կարօտի։

Արդէն ասոր համար է որ դրամին ամենակարող կ'ըսուի։

Օրինակի համար Անգլիական և Ամերիկեան մարտանաւերը կա՛մ միշտ և կա՛մ պարբերաբար չարժուն վիճակի մէջ կը դրուին, և որոնց վրայ ալ ծովու դիմանալու զօրութեան (sea going power) մէջ պակասութիւն մը տեսնուի, անմիջապէս գործօն վիճակէ հանուելով, նաւատորմիղը միշտ կատարեալ և պատրաստ վիճակի մէջ կը պահուի։

Սպանիա չէր կրնար ընել այս բանը, որովհետեւ իր գանձային վիճակը չէր ներեր արդէն։

Բայց եկուր տես որ հարուստ Ֆրանսա ալ այս մասին երես ճերմկցնելու մեծ գործունէութիւն մը չէ ցուցած, որովհետեւ իր գինուորական այսինքն ցամաքային ահագին ծախքերը ներելի չեն կրնար ընել որ Անգլիոյ պէս ծովային մեծամեծ բեռներ ալ աւելնան իր արդէն ծանրաբեռնեալ պիւտճէին վրայ, մինչդեռ իր զրահաւորներուն մէջ կան անանկներ որոնց բաց ծովերու նաւագնացութեան անկարող ըլլալը հաստատուած է ծովագէտներու և նոյն իսկ Ֆրանսայի ծովերդարանին կողմանէ։

Ահա գերմանական երկու մեծահոչակ զրահաւորներն անգամ որոնք Ջինական պայքարին դադնելը բանալու ահմանուած էին, անոնցմէ մին քանի՞ անգամ ծովը ընել ստիպուեցաւ ճամբան, ամէն անգամնէն ալ իր վնասակալ մեքենաները նորոգելու համար (որովհետեւ խիստ երկար ծովագնացութեան ենթակայ էին). և այս զրահաւորները, գերմանական նաւատորմին ծազիկ դասին կը վերաբերէին։

Եթէ Գերմանացիք Անգլիոյ նաւատորմին դէմ գործ ունեցած ըլլային, այս տեսակ ծովային պէս բաները որչափ որ ալ անմեղ եղած ըլլային՝ ինքնին, մեծ սղէտի մը պատճառ չը՞պիտի ըլլային, գուցէ անդադարմնելի կերպով։

Թէև ցամաքային մեծ պէրութեանց համար այս կէտերը վրճռական նշանակութիւն չեն կրնար ունենալ։

ԼԻՈՆՃԻ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Երբ 1897ի գարնան Պ. Ֆէբրիեան Պաւինդիէա Ամերիկայի Հարուստի համալսարանին մէջ իր առաջին բանախօսութիւնը ըրաւ, համալսարանի ուսուցիչներէն մին բաղձանք յայտնեց որ Ֆրանսայի ուրիշ գրագէտներ ալ հետեւին անոր օրինակին, և Ամերիկացիներուն ծանօթանային Ֆրանսայի դրականութեան դլուխ գործոցները, որոնք «նոյն ազդին անպաղդատելի հանճարին ծնունդն են»։ Այս բաղձանքը չատ չանցած իրագործուեցաւ։ Եւրիտասարդ ուսանող մը՝ Պ. Ճէյմս Հայտ՝ որ լսած էր այս խօսքերը, իր համալսարանին մեծագումար նուէր մը կ'ընէր, որպէս զի յատուկ բեմ մը հաստատուի ամէն տարի Ֆրանսայէ հրաւիրուելիք գրագէտներուն համար։

Անցեալ տարի Պ. Բրունէ Տումիք գնաց Ամերիկա։ Պատեցաւ Մ. Նահանգներուն ամէն կողմերը և Բանասաց, պաշտպանելով բարձր գրականութեան դասը, և պերճախօս չեչտերով բարձրացնելով Ամերիկացիներու առջեւ՝ Ֆրանսական Ընկերութիւնը որուն նկատմամբ լաւ գաղափար չէր կազմուած մինչեւ այն տեղն։

Այս տարի ալ Պ. Խաուտ Լիօտ գընաց, Ամերիկայի մէջ մեծնոյն ծրագիրը զործադրելու հաւատար յաջողութեամբ։ Հարուստի համալսարանին մէջ ութ բանախօսութիւններ ըրաւ Ֆրանսայի թատերական բանաստեղծութեան վրայ, իր ծագումէն սկսելով մինչեւ Պ. Էտմոն Ռոսթանի Սիւռնօ որ Պէռժըռաք որ անցեալ տարի ներկայացուեցաւ Ֆրանսայի մէջ։ Այս բանախօսութիւնները՝ որոնց իւրաքանչիւրին ներկայ կը գտնուէին 12էն 15 հազար հոգի՝ փայլուն յաջողութիւն գտան։ Ամերիկեան լրագիրները ներբողելէ յետոյ ծանրացան նաեւ բերելին Ֆրանսայի գրագէտին։ Հայհոյութիւններ, հանդէսներ ալ տեղի ունեցան իրեն ի պատիւ, և բազմաթիւ ամերիկեան լրաբերներ պիտեցին իրեն, ինքնագիր ստորագրութիւնը կամ լուսանկարը խնդրելու։ Թուղթի վաճառին բոլոր վայելքը ունեցաւ Պ. Խաուտ Ռոտ, որ դժուարաւ պատուեցաւ Պոսդընէ՝ Ամերիկայի Աթէնքէն։ Գեղոյ անցաւ Բէյմպրիճ և յետոյ Եէյլի համալսարան։ Բոլոր պիտի համալսարանին մէջ ալ ժան ժաք Ռուսօի վրայ չորս բանախօսութիւններ ըրաւ, որոնք մեծ ուշադրութիւն գրաւեցին և համակրութեամբ ողջունուեցան։

Ճաշկրդարար պիտի այցելէ Պրուքլին, Նիւ-Եորք, Ֆիլատելֆիա, Պրինսթաուն, Պալտիմոր, Շիքագօ, Բիթսպուրկ, Մօնրէալ (Քանատա) եւն։ Այս ճամբորդութեան միջոցին յիսունի չափ բանախօսութիւն ալ պիտի ընէ։ Ամէն կողմ գտած համակիր ընդունելութիւնը նոր ապացոյց մըն է Ամերիկայի մէկ քանի տարիէ ի վեր Ֆրանսայի ի նպաստ եղած չարժման։ Հիմա Մ. Նահանգներուն մէջ առաւել քան երբէք կը հետաքրքրուին այն ամէն բաներով որոնք լափայէթի երկրէն կուգան։

Ֆրանսական լեզուն և գրականութիւնը ուսումնասիրելու նպատակաւ նոր ընկերակցութիւններ կազմուեցան, արդէն գանուածներէն զատ։ Այնպէս որ այսօր բարձր համբաւ վայելել չնացող ամերիկեան բոլոր քաղաքներու մէջ ալ կը գտնուին Ֆրանսասէր ընկերակցութիւններ։ Այնպէս որ Անգլերէն չխօսող օտարականներուն մէջ, միայն Ֆրանսայի բանախօսներն են որ Միացեալ Նահանգներուն մէկ ծայրէն միւսը կը գնահատուին և կատարեալ պէս կը հասկցուին։

Ֆրանսական գրականութեան ի նպաստ եղած այս ցոյցերը կ'երեւայ թէ բարի նախանձը չարժած են Գերմանասէրներու, որոնք վերջերս որոշեր են ամէն տարի Գերմանացի ծանօթ գրագէտ մը հրաւիրել բանախօսելու Հարուստի համալսարանին մէջ։ Եւ նոյն իսկ կ'ըսուի թէ յառաջիկայ տարուան համար ալ բանախօս մը որոշուած է։ Ինդիր է սակայն գիտնալ թէ Գերմանացի գրագէտներն այ միեւնոյն հանգիստութիւնը պիտի կրնա՞ն գտնել։ Տարակուսելի կ'երեւայ այս, մանաւանդ երբ նկատի առնուի գերմանական ընկերակցութիւններու՝ Մ. Նահանգաց քաղաքական ուղղութիւններուն հակակիր խլրտումները, զորս կը յիշէինք տակաւին մէկ երկու օր առաջ։

Գ.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Զգեստը.— Հարստոն ու ազգութը.— Պզտիկները.— Մահ կանանց։

Մեխակը մեռած ու տխակը լա՜ծ է։ Ծիծեռնը չուած ու ծիտերը բնկճա՜ծ են։ Աղբիւրին մրմունջը կարեր ու գերիւռին չունչը հատե՞ր է։ Մարգերու կանաչը ջնջուեր ու արեւուն ճաճանչը չիջե՞ր է...։

Վարը՝ լճակը, ու վերը՝ լուսնակը քօղեր են իրենց դէմքը հրեշտակի։ Աներկինք երկինք մը, մեր գլխուն վերեւ տակն ու վրայ կ'ըլլայ, կու-լա՜... ու մեր ոտքերուն ներքեւ, սգակիր երկիրը կը հեծկլտայ, հա-գե՞ն... կուտայ։

Գետն ու գետինը սառեր, հովիւն ու հովիտը սարսռե՞ր են։ Ծառն ու մայսաւը ծերացե՞ր, գնչուն ու թռչունը հիւծե՞ր են ցմեռ...։ Պատո՞ւնքը փախ-չուած են ապատն ու անապատ...։

Կծու ցուլտը կը սղոչէ, կը խոցէ մարմինը, փուքը կը կոծէ, կը գոցէ ճամբան, անձրեւը կ'ապտակէ, կ'ապտակեն գետինը, ու քամին կը սնոտ, կը հնձէ չիւղն ու ճիւղ։

Ձմե՛ռ է։ Աչխարհ կ'աչխարէ...։

. . .

Ու այս ամէնքը, զրկուած սարսափներուն՝ Ղազարոսներուն համար գոյութիւն ունին միայն։ Կրեռոնները՝ բախտի զառակները կը հեգնե՛ն հղանահներու ապառնիքը։

Ձմեռը, բոցավառ Ջերմային չուրջը, մշտատաք մուշտակներու մէջ վայելքի կեա՞նքը կ'ըմբոշխնեն հեշտօրօ՛ր... ու ամառը, մարգերու թաւիչքն վրայ, սարփինաներու սիրաշո՛ւք չուքին տակ,

փրփրավոյ պաղպաններու քովիկը, յոգո՛րդ կուտան իրենց անդո՛ւթ կամքին... ու անօգո՜ւտ կեանքին...։

Միայն հէգե՛րը գերի են երկրին ու... երկինքի՜ն։

Ամառը, արեւուն այրող կրակին տակ կը մրկի՜ն, կը մրրկի՜ն... և ձմեռը, մեռցնող ցուրտին ու փուքին դէմ անպատսպար, անապրուստ ու անհագուստ կը մռի՜ն, կը մռի՜ն։

Չորս չոր պատերու եւեւը կծկուած, կմախ մատները չունչովը տաքցնելով՝ աղքատը աղեկատ կը դառնէ, որուն անմեղ ձագուկները՝ օր մը գոլ, օր մը հով թոնիրին չուրթերուն նստած, սուգի՜ ու արտասուքի՜ յա՛մր օրերը կը համրեն համրիչի մը պէս։

․ ․ ․

Հապա՜ տուներու այդ աղւոր թըռչունները թէ որ չըլլային, ի՞նչ պիտի ըլլար աղքատին աղաղտի՜ն վիճակը, ո՞ւր պիտի յանգէր անկերպարանք կեա՛նքը թշուառին։

Արդեօք իրր գրօսա՞նք, կամ սփոփա՞նք տակէ բաժին հանած է Աստուած, ազդուա՜ծ անշուշտ, անոր ծերմակ ճակտի ա՜ւ գիրէն։

Այդ անթեւ հրեշտակներու հո՛ւր աչքերն ու նո՛ւռ շուրթերը, դե՛ղձ թուշերն ու այդ դեղձի՛կ լեզուն, աւտղէ՛ բիբերն ու բուստէ՛ բերանը, գոհա՛ր ժպիտներն ու լուսնա՛կ ճակատը, հե՛զ նայուածքն ու բեհե՛զ մազերը, մի՛շտ վիշտը՝ հեշտանքի՜, ու յոյզը՝ յոյսի՜ կը դարձնեն, կը գոյափոխեն էութի՛ւնը մարդուն։

Սրո՛ւնգն են անոնք, ցաւերը կը ծծե՜ն...։ Այդ կոյս էակները՝ կէ—է մը հմա՛յքը ունին, կը ներշնչեն ու կ'ոգեշրջե՜ն...։ Մեր անապա՜տ կեանքի ովասիսնե՜րն են անո՛նք...։

Երբ ծունկիդ վրայ նստած՝ ձլուըլա՜ն, կամ կուրծքէդ կախուած՝ պըլպըլա՜ն, մթածին մտածումները ի բաց կը ցրի՜ն..., և կեանքի յոյսերն ու սէրը կը տարածուին մաքիդ, սրտիդ, հոգիիդ, էութեա՛նդ մէջ...։

․ ․ ․

[illegible] հալի՛, հասնի՜, երբ յոյսի այդ աղբիւրն ալ կտրի՜, ցամքի՜, ա՛լ մարդ չի՞ ցանկար, որ Պարկայն կտրէ վըշտահի՜ւս թե՛լը կեանքին, որ Պանդորայ տո՜ւփն է...։

Սովացին կ'ակէծի՜ հիմա, բազմակոհակ յոյզերու մէջ։

Կարկրացի մայրերու, հայրերու, եղբայրներու և քոյրերու աչքերէն վազած արցունքէն աւելի արցունք ադրերացո՞ւց արդեօք Բուրգերու երկրին Անդրանիկներու կոտորածը...։

Հարստնիքն ու վարդախա, սուր կ'ուրերը ձեռքերնին, իրենց մահաութ այցելութիւնը տուին բոլո՛ր տուներուն, Եգիպտոսի կոտորող հրեշտակին պէս ո՛ւչ անգամ չդնելով՝ ճերմակ կամ կարմիր նշաններուն...։

Հիմա՛ տուները՝ անթռչո՛ւն վանդակ, անծաղի՛կ պարտէզ, անկարկա՜չ աղբիւր, անտոհմ պուրա՛կ են։

Աստո՛ւած իմ, Թագիդ գոհա՞ր կը պակսէր, դրախտ սոխա՞կ չկար, հրեշտակի՞ կարօտ էիր որ մեր ադամանդները, մեր գեղձանիկները, մեր սերոբէները առիր տարիր...։ Առանց ծաղկի պարտէզը բոյր կ'ունենա՞յ, առանց թռչունի պուրակը հրապոյր կ'աղդէ՞, առանց հրեշտակի Երկինքը փառք կ'ըլլա՞յ, առանց մանկիկի տունը կը սիրուի՞...։

Ինչո՞ւ տարիր մեր բոյներու բո՛յրն ու հրապո՜յրը, հա՜մն ու համե՜մը, Աստուա՛ծ...։

ՎՐՈՑՐ

Սեէ—ղ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ պատկական արձակուրդէն ետք վերսկսաւ նիստերը։ Մերակոյտին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին գործոց նախարարը Ափրիկէի ներքնաշխարհին մասին հարցապնդման մը պատասխանելով բացատրեց թէ, Ֆրանսա ի՞նչ կերպով կարող եղաւ տարհճանաբար իրագործել իր դիտաւորութիւնները՝ առանց ընդդիմութեան բաղխելու։ Ֆրանսա՝ Գերմանիոյ և Անգլիոյ հետ կնքած դաշնագրերուն շնորհիւ իր ազդեցութիւնը տարածեց ամբողջ ներքնաշխարհին վըրայ։ Երբ Իտալիա դիւանագիտական ծանուցագրերով կ'աշխատէր տէրութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրել՝ այդ ներքնաշխարհին տիրանալու համար Ֆրանսայի բրած յարատեւ ջանքերուն հետեւանքներուն վրայ, շատ ուշ մնացած էր արդէն։ Նոյն միջոցին Անգլիացիք Օմտուրմանի յաղթանակը տարին, և Ֆրանսացի հրամանատար Մարշան Ֆաշօտա հասաւ։ Ահաելի պատերազմ մը անխուսափելի էր Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ, Ափրիկէի մէջ իրենց ազդեցութեանց շրջանակին գծման համար։ Նոյն իսկ Իտալիա ամէն ճիգ թափեց այս պատերազմին առաջքը առնելու համար։ Այսպէս կնքուեցաւ անգլեւֆրանսական դաշնագրութիւնը, որ անխուսափելի հետեւանքն էր բոլոր շահակից տէրութեանց ինը տարիէ ի վեր Ափրիկէի նկատմամբ հետեւած քաղաքականութեան։ Ֆրանսա և Անգլիա հետեւեալ ապահովութիւնները տուած են Իտալիոյ՝ բարեկամական եղանակաւ.—Ա. Ո՛չ Ֆրանսա և ո՛չ Անգլիա՝ թէ՛ ներկային և թէ ապագային մէջ ո և է ձեռնարկ պիտի չընեն։ Բ. Ափրիկէի կեդր. նահանգներուն հետ առեւտրական հաղորդակցութիւնները խանգարող բան մը պիտի չըլլայ։—Ծովակալ Քանէվարօ և զօրավար Բէլլու հաստատեցին թէ կառավարութիւնը միշտ պիտի կատարէ իր պարտքը, պաշտպանելու համար երկրին շահերը։ Վիճաբանութիւնը փակուեցաւ առանց ո և է բանաձեւ ներկայացնելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻՆ 1898-1899ի տարւոյ առաջին 9 ամիսներու հասոյթը՝ 1897-1898ի նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթէն 28 միլիոն ֆր. աւելի եղած է։

Պ. Հ. ԲԻԲԷՐԴ, որուն մահը երէկ ծանուցինք, ծնած էր 1818ին։ Պատանեկան հասակէն ճամբորդութեան տուած էր ինքզինքը, և 1837-1842ին Փոքր Ասիոյ մէջ մէկ քանի ճամբորդութիւններ բրած։ Գերմանիա վերադարձին Վէյմարի Աշխարհագրական հաստատութեան տնօրէն անուանեցաւ, բայց քիչ ատենէն Պերլինի համալսարանը նոյն պաշտօնին կոչուեցաւ։ Պ. Քիբէրդ ամենէն աւելի պատմական աշխարհագրութեան տուաւ ինքզինքը, և կրնանք ըսել թէ ինքը հիմնեց այդ գիտութիւնը։ Իտալիոյ, Յունաստանի և Արշիպեղագոսի մէջ բրած ճամբորդութիւններէն քաղեց կարեւոր ծանօթութիւններ իր «Հին երկիրներու քարտէսը» և «Յունաստանի քարտէսը», կայլն պատրաստելու համար։

ՊԵՐԼԻՆԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ նախկին Թասապայ Ամպէխիմ՝ որուն ձերբակալութիւնը ծանուցած էինք, Սրանտաւի միջնաբերդը տարուած միջոցին փախեր է։

ՊԵԼԺԻԱ.— Հանքագործներուն գործադուլը կ'ընդհանրանայ։ Թէեւ բարեկարգութիւնը խանգարուած չէ, բայց միշտ կը վախցուի ադէկ։ Լիէժի ածխահանքերուն մէջ, ի Ֆլէմալ, քաղաքապետը հրամանագիր մը հանեց, որով կ'արգիլէ 10 հոգիէ աւելի անձերու գումարումը։ Ածխահանքերուն չուրջը հսկող ոստիկան-զինուորներուն թիւը աւելցաւ։ Ածխահանքի մը տնօրէնը գործադուլ ընող հանքագործներուն թոշակին վրայ 5% անմիջական և մայիս 1ին ալ 5% յաւելում ընել առաջարկեց, բայց հանքագործները մերժեցին, 20% յաւելում մը պահանջելով։ Կ'ըսուի թէ թագաւորը մտադիր է փութով գումարել ճարտարարուեստական բարձրագոյն Խորհուրդը, որպէս զի գործատէրներուն և հանքագործներուն միջեւ համաձայնութիւն գոյացնելու միջոցներ ձեռք առնուին։

—Շարլրուայի մէջ բազմաթիւ մետաղի գործարաններ ածուխի պակասութեան պատճառով ստիպուեցան իրենց գործաւորները ճամբել։ Այս պատճառաւ 1250 գործաւոր առանց աշխատութեան մնացին, և անոնց թիւը շատ աւելի պիտի ըլլար, եթէ մէկ քանի գործարաններ գերմանական հանքածուխ չգործածէին, որ կ'արժէ 22-25 ֆր. փոխանակ պելժիականին որ միայն 14 ֆր. է։

ՍՊԱՆԻԱ.— Սխալ է այն լուրը թէ՝ պատերազմական գերագոյն Ատեանը որոշած է մահուան դատապարտել ծովակալ Մոնթոյօ և Քավիթէի զինուորական նաւահանգստին հրամանատար նաւապետ Սոսթօա, որոնք Մանիլայի սպանիական տորմիղին փճանալուն համար դատի ենթարկուած էին։ Տակաւին վճիռ արուած չէ այս մասին։ Գընդապետ Զամորա, որ բանակէն արտաքսուած էր, պահանջեց որ Քուպայի պատերազմին նկատմամբ ընդհանուր քննութիւն մը բացուի։ Զօր. Կոնդալէզ Բառասօ Քուպայի երկրորդ կառավարիչն ալ նոյնը պահանջեց։

—Ռէֆօրմ կ'ըսէ թէ, պատերազմական յառաջիկայ ելմտացոյցին ծախքերուն վրայ 29 միլիոն ֆր. ի յաւելում մը պիտի ըլլայ բաղդատմամբ նախորդ տարիին։ Այս 29 միլիոնէն 12 միլիոնը պիտի գործածուի Քուպայէ և Փիլիպպեաններէ եւն. դարձող զօրավարներուն տարեթոշակները վճարելու։

ԱՒՍՏՐԻԱ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ.— Վիեննական Թերթ մը կ'ըսէ թէ, կոմս Կոլուխովսքի Բէչթա գացած է։ Ասիկայ չինական խնդիրներու հետ կապակցութիւն ունի։ Պ. Պ. Կոլուխովսքի և Չէլ միասին որոշեր են այս մասին Պ. Բօշուզի հարցապնդման տրուելիք պատասխանը։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԲԱՆԱԿԸ.— Վիեննայէ կը գրեն թէ դիտաւորութիւն կայ նոր զօրաբանակ մը կազմելու և աւելցնելու խաղաղութեան ատեն Աւստրիոյ զօրքերուն թիւը։ Ասոր համար քուէարկուելիք վարկը 20-30 միլիոն ֆրանք չպիտի անցնի։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Բեքինէ անգլիական աղբիւրէ քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ Բեքինի անգլիական դեսպանատունը, չորրորդ անգամ ըլլալով բողոքեր է Արտաքին գործոց Խորհուրդին իրաց կացութեան համար եր կաթուղիներու մասին։ Այս նոր բողոքն ալ միւսներուն պէս ո և է ազդեցութիւն չունեցաւ։ Մայր - Կայսրուհին Բեքինի շրջակաները զօրահանդէս մը կատարել տուաւ։ Ակներեւ է թէ կայսրուհին կը փափաքի զօրացնել ազգային պաշտպանութիւնը և իր անձնական դիրքը։

—Շանկայէ տարին 20 [illegible] կը գրեն թէ՝ Հան-Քէուի Գերման հաստատութեան՝ Հան-Քէուէ Բեքին երկաթուղւոյ գծին մասնաճիւղով մը կցուելուն նկատմամբ եղած երկար բանակցութիւնները վերջապէս կարգադրուած են, գերմանական պահանջումներուն համաձայն։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄԱՏՈՄՍԵՐ.—Ֆիլատելֆիայի մէջ ձերբակալուած է 100 տոլարնոց կեղծ դրամատոմսեր շինող դրամանենգներու կարեւոր խումբ մը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Մանիլայի մէջ կացութիւնը անտանելի է օտարականներուն և նոյն իսկ Ամերիկացիներուն համար ալ։ Ուտեստները պաշարման ժամանակէն աւելի հապուագիտ և աւելի սուղցած են։ Զօր. Օթիս թէեւ վերցուց ուտեստներու վրայ դրուած տուրքերը, բայց ասիկայ բաւական չէ իրաց կացութեանը բարւոքելու։ Ասկէ զատ օտարականներու և Ամերիկեան պահապան զօրքերու միջեւ յարաբերութիւնները այնչափ ձգտուած են որ ապրիլը գրեթէ անկարելի է։ Բարձրագոյն հրամանաւ ամէն Եւրոպացիի խստիւ արգիլուեցաւ իրիկուան ժամ 7էն (Ը. Ե.) վերջ Մանիլայէ դուրս ելլել։ Նոյնպէս Ամերիկեան պահնորդները հրաման ստացան, որ գիշերը եթէ ո և է պատահական տեսնեն անմիջապէս հրացան պարպեն սենեակէն ներս։

—Սպանիոյ նախարարաց խորհուրդը որոշեց որ Փիլիպպեաններու սպանիական զօրաց հրամանատարը Զօր. Ռիոս արտօնութիւն խնդրէ Զօր. Օթիսէ, որպէս զի Մանիլայի սպանիական զօրքերը կարենան օգնութեան հասնիլ Պալէր գտնուող սպանիացի զինուորներուն, որոնք Ֆիլիբբինօներէ պաշարուած են այժմ։

—Զօր. Օթիս հեռագրով ամերիկեան պատերազմական նախարարութեան իմացուց թէ՝ զօրավար Լաուդընի հրամանատարութեամբ շրջուն նոր զօրագունդ մը կազմակերպած է, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ Մանիլայի հիւսիսակողմէն մինչեւ հիւսիս-արեւելեան լեռները և Պուլաքան գտնուած բոլոր մացառուտ դաշտերը և անտառները հետազօտել։ Գերիներու արձակման բանակցութիւնները կը շարունակուին։ Այդ բանակցութիւնները աւարտելու համար Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսումին կը սպասուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Գնդապետ Բաղի տը Քլամ խնդրագիր մը ուղղած է պատերազմական նախարար Պ. Ֆրէյսինէի, որպէս զի արտօնուի ինքզինքը պաշտպանելու Զօր. Ռօժէի և հարիւրապետ Քիւինեէի իր նկատմամբ ըրած ամբաստանութիւններուն դէմ։

—Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը քաշուելով, 111 սէրիին 8964 թիւը 100,000 ֆր. շահեցաւ։

ՖՐԱՆՑ ԵՈՍԷՖ ԿԱՅՍՐԸ որոշեց յառաջիկայ մայիս ամիսը Պուտա-Կոտէլլայի իր ապարանքին մէջ անցընել, որ Բէշթայի մօտ կը գտնուի։

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ԳԱՂԹԵՆ ԿՈՐ.—Ֆինլանտացիները տեսնելով որ Ռուսիա հետզհետէ կը վերցնէ իրենց առանձնաշնորհումները, և գիրենք ռուսացնելու ջանքեր կ'ընէ, իրենցմէ անոնք որ կրնան, սկսած են հեռաւոր երկիրներ գաղթել։ Վերջերս 100 հոգի Անգլիա հասեր են, անկէ ալ Ամերիկա երթալու համար։ Այս 100 գաղթականները խիստ լաւ հագուած, կրթուած և հազիւ 35 տարեկան կարող և ուժեղ մարդիկ են։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Առեւտրական գործողութիւններու տարեկան շահէն բարեգործական նըպատակներու բաժին մը հանել Ռուսահայոց մենաշնորհը պիտի մնայ կարծես։ Անցեալները յիշատակած էինք Պ. Մատուրեանի 4,500 րուպլիի տարեկան մէկ նուէրը։ Այս անգամ ալ Տփղիսէ կը տեղեկացնեն թէ Միրզոյեաններու նաւթի ընկերութեան բաժնետէրերու ժողովը անցեալները որոշեր է այս տարուան շահէն 12,334 րուպլի յատկացնել զանազան բարենպատակ հաստատութեանց։ Այդ գումարէն 1000 րուպլի՝ «Եղբայրական ժողովածու»ի հրատարակիչ Պ. Ճանշեանի տրամադրութեան տակ դրուեր է. (ինչպէս յայտնի է, Պ. Ճանշեան իր հաւաքած գումարով կ'օգնէ Թրքահայ որբանոցներու և կարօտեալներու), 300 րուպլի Պաքուի Հայոց անկելանոցին, 200 րուպլի Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան, 5000 րուպլի Թիֆլիսի մէջ երաժշտական ուսումնարանի շէնք մը շինելու համար, 1000 րուպլի Թիֆլիզի մէջ առեւտրական ուսումնարան մը հիմնելու համար, և 300 րուպլի Ռուս գաղթականներու և մէկ քանի հարիւր րուպլի ալ ուրիշ բարեգործական նպատակներու։ Այս կարգին մէջ կը տեսնուին նաեւ Պաքուի Ռուսաց Բարեգործական ընկերութիւնը, ինչպէս նաեւ Ռուս գաղթականները, որոնց 500ական րուպլի նուիրեր է։ Այս նուիրատուութեան լուրը այնպիսի ժամանակ մը կը հասնի մեզ, երբ մենք ալ ի Պոլիս տուներու աւթիւ հանրային գթութեան հրաւէր կ'ուղենք։ Ռուսահայ առեւտրական տուն մը իր շահէն 1600 ոսկ. աւելոյ մօտ գումար մը կը յատկացնէ բարեգործական նպատակի։ Չենք պահանջեր որ նուէրներու քանակութիւնը անպատճառ հազարաւոր ոսկիներու հասնի, բայց կը սպասենք որ ամէն ոք գործադրէ իր չափովն ու իր ունեցածէն հանրային բարեգործութեան բաժին մը հանելու սկզբունքը։

Կովկասի կառավարչապետ Կալիցին իշխանի Պաքուի և Թիֆլիզի Հայոց բարեգործական և մարդասիրական ընկերութեանց նկատմամբ Զարին մատուցած տեղեկագրին վրայ, այս երկու Ընկերութեանց մասին ինչ ինչ սեղմումներ գործադրութեան դրուիլ սկսեր են։ Երէկ հասած ռուսահայ թերթի մը մէջ այս մասին գրուածները թէպէտ բաւականէն աւելի մութ, բայց դարձեալ գաղափար մը կուտան նոյն ընկերութեանց տրուած նոր ուղղութեան վրայ, Ահաւասիկ այդ հատուածը։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հինգշաբթի, ապրիլ 1ին, երեկոյեան տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի քաղաքային պաշտօնատան մէջ Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան արտակարգ ժողովը։ Գործի օր ըլլալուն համար ժողովը բազմամարդ չէր։

Նիստը բացուելով կարդացուեցաւ Թիֆլիսի Պ. Ոստիկանապետին ընկերութեան Խորհրդին ուղղած թուղթը, որով Թիֆլիսի Պ. Նահանգապետը պաշտօնական թղթի վրայ հիմնուած, կ'առաջարկէ փակել Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը, և եթէ կ'ուզեն ընդունիլ, կառավարութեան կողմէն առաջարկուած նոր կանոնադրութեան նախագիծը, որով Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը կը փոխուի Թիֆլիսի Հայ Լուսաւորչական Բարեգործական Ընկերութեան։

Կովկասեան Բարեգործական ընկերութեան Խորհուրդը չէր բարեհաճած առաջուընէ ընկերութեան ճիւղերուն այդ մասին տեղեկացնելու, և անոնց որոշումներուն սպասելու, ինչպէս այդ կը տրամադրէր Կովկասեան Բարեգործական ընկերութեան հաստատուած կանոնադրութեան 45րդ յօդուածը։

Ընդհանուր ժողովի նախագահը առաջարկեց թէ արդեօք ժողովը կ'ընդունի՞ նոր առաջարկուած կանոնադրութիւնը թէ ո՛չ։

Այս մասին կարծիք յայտնողներ եղան, և ըսին թէ Թիֆլիսի համար Բարեգործ. ընկերութիւն կազմելու խնդիրը ընկնէ՞ առաջ, պէտք է արդէն գոյութիւն ունեցող (Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. ընկերութեան) գործերու մասին որոշում մը տալ. քանի որ այդ մասին որոշողը Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը պէտք է ըլլայ, և այդ ընկերութեան որոշումը պէտք է ներկայացնել կառավարութեան, ինչպէս որ կը պահանջէ Պ. Ոստիկանապետի ընկերութեան Խորհուրդին ուղղած թուղթը։ Հետեւաբար ստացուած պաշտօնական թղթի և Բարեգործ. Ընկերութեան կանոնադրութեան համաձայն պէտք է գոյութիւն ունեցող ընկերութեան գործերու մասին ինքը ընկերութիւնը որոշէ, ուստի ընկերութեան կանոնադրութեան 45րդ յօդուածի համաձայն պէտք է սպասել ընկերութեան ճիւղերու որոշման։

Այդ կարծիքին հակառակողները յայտնեցին թէ, Թիֆլիսի մէջ միմիայն Թիֆլիսի անկարող ընակիչներուն նիւթական օգնութիւն մատակարարելու ընկերութիւն կազմելու համար ամենեւին հարկ չկայ Բարեգործական ընկերութեան [illegible] ճիւղերու որոշման։ Ասոնք մոռցան որ Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութեանս պատկանող [illegible] մասին, երբ Ընկերութիւնս փոփոխութեան կ'ենթարկուի, անոր ճիւղերը ո՛չ թէ միայն իրաւունք ունին, այլ և պարտաւոր են թէ կանոնադրութեան և նոյն իսկ Ոստիկանապետի թղթի համաձայն, իրենց որոշումը տալու, և մասնակցելու Ընկերութեանս փոփոխութեան մասին բրած առաջադրութեանս։

Այս խնդիրը, ինչպէս և Կովկասեան Հայոց Բարեգործ. Ընկերութեան գոյքի խնդիրը, բոլորովին քննութեան չառնուեցան։

Պ. Նախագահը, առանց քուէարկութեան, առաջարկեց թէ՝ կ'ընդունին Թիֆլիսի Հայերու համար առաջարկած կանոնադրութեան նախագիծը, և խնդրեց որ ոտքի ելլելով յայտնեն իրենց հաւանութիւնը։

Պ. Նախագահն այնուհետեւ յայտնեց որ նոր նախագիծն ուրեմն ընդունուած է. իսկ ինչ որ կը վերաբերի Կովկ. Հայոց Բարեգործակ. Ընկերութեան պատկանեալ շարժական թէ անշարժ կայքին և ունեցած դրամին, այդ մասին Խորհուրդն ինքը կը մտածէ, կը դիմէ ուր հարկ է խնդրագրով և կը հրաւիրէ նոր ընդհանուր ժողով։

ՏՓՂԻՍԻ ՀԱՑՈՒՀԵՒՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, ապրիլ 4 ին Տփղիսի Հայոց հեւսից Բարեգործական ընկերութեան ընդհ. ժողովը Գ. Քահ. Երզնկեանի նախագահութեան տակ գումարում մը ունեցել է, քննելու համար կառավարութեան կողմէ ընկերութեան առաջարկուած կանոնադրութեան նոր ծրագիրը։ Ծրագիրը կարդացուելէ ետքը զանազան հարցապնդումներ տեղի ունեցեր են ընկերութեան դպրոցին և գոյքերուն մասին։ Ժողովը որոշեր է միաձայն կանոնադրութեան խնդրով գրաւոր և բնդունիլ նոր ծրագիրը. վարչութեան քննութեանը թողլով գոյքի վերաբերեալ գոյքերը։ Այս նոր ծրագիրը ճիշդ չար և նման է Պաքուի բարեգործական և մարդասիրական ընկերութեան առաջարկուած ծրագրին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Ա.ՋԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրը Ս. Զատկի տօնին չնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնները պիտի ընդունի նոյն տօնի երկրորդ օրը, երկուշաբթի (Ապրիլ 19) ժամ 7ին, Ազգային Պատրիարքարանի մէջ։

—Ձանիկի գաւառային Քաղ. Ժողովոյ նորոգ ընտրութիւնը Պատրիարքարանէ հաստատուած ըլլալով, երէկ Պատրիարքական կոնդակը ղրկուեցաւ։

Գաւառային Քաղ. Ժողովոյ անդամ ընտրուեր են. — Գրիգոր Թօքմաճեան, Ենովք Կէնճեան, Կարապետ Արտահամեան Կարապետ Մըսրեան, Զատիկ Տօնիկեան, Յովսէփ Պագրճեան, Պետրոս Ստեփանեան։

—Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ չորեքշաբթական մը ուղղելով մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն, կառավարութեան հրամանաց համաձայն կը պատուիրէ զատկական ժողովներու առթիւ հրազէն չգործածել, աւելցնելով որ այս հրամանին հակառակ գործողները օրինաց տրամադրութեան պիտի ենթարկուին։

—Ասկէ երկու օր առաջ Պատրիարքարանը հեռագիր ուղղած էր Խարբերդի Առաջնորդին, որով յանձնարարած է որ Բէսէրեկի Տ. Սահակ քահանան իր տեղը վերադարձնէ։ Այ ժամ Խարբերդի Առաջնորդը այս քահանային քահանայագործութենէ դադարմանը պատճառները երկարօրէն բացատրած և տեղեկագրած է Պատրիարքարան։

—Կարգալոյծ Կէօբեան՝ Տարէնտը։ Մալաթիա ատ անդ վարդապետի աքեռմով թափառելէ յետոյ կը պատրաստուի իր նախկին միաբանութեան գտնուած վանքը երթալ։

—Բէօսթէնճէյի մէջ ի նպաստ գաւառացի կարօտեալոց 12 ½ ոսկի հաւաքուելով գրկուած է Պատրիարքարան։

—Ագգ. Հիւանդանոցի ջրի ճամբաներու չինութեան խնդիրը երկար ատենէ ի վեր նոյն Հաստատութեան հոգաբարձութեանց օրակարգին մէջ էր։ Առժամանակեայ յանձնաժողովը փորձ մը ըրաւ այս խնդրոյն գործնական ելք մը տալու, բայց խորհրդակցութիւնները արդիւնք մը չունեցան։ Արդի Հոգաբարձութիւնը նկատելով որ այսպիսի բազմաճիւղ Հաստատութիւն մը առանց ջրի թողուլ կարելի չէ, յրջօրէն ձեռք առած է խնդիրը, և ջրի խողովակներու մէկ մասը արդէն բերուած է. երէկ ալ 200է աւելի նոր խողովակներ բերուեցան, և Զատկէն անմիջապէս յետոյ ճամբաներու չինութեան պիտի սկսուի։ Կը լսենք թէ այս կարեւոր չինութեան ծախքը անհատական բարեբարութեամբ պիտի հոգացուի։

—Ծովհաննէս էֆ. Խաչան և ընտանիքը երէկ արեւելեան ճեպընթացով Պոլիս հասան։

—Բայբր. Աբրահամ փաշա, ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ մօտ օրէն Գարլսպատ կ'երթայ իր անձնական տիարութիւնը դարմանելու։

—Ահա Ծովհաննէս Այվազովսքի, հակառակ իր յոդնած վիճակին, երիտասարդական կորովով կը չարժէ իր վրձինը։ Վերջին օրերս նոր նկար մը պատրաստած է «Բուչկինը Գուրչուֆի ապառաժներու վրայ» որ մեծապէս գնահատուելու է։ Բուչկին ռուս բանաստեղծ մըն է որուն մահուան հարիւրամեակը պիտի տօնուի մեծ հանդէսով, և այս առթիւ կազմուած ցուցահանդէսին մէջ պիտի դրուի նոյն նկարը։

—Զիլէի վարժարանին աշակերտները Վանայ կաթսեղից ի նպաստ 610 ղրշ. հանգանակելով Ս. Պատրիարք Հօր ղրկեր են։

—Հայ Մարմոյ գրաքննիչ Մինաս էֆ. կամսար. որ պետութեան բազմամեայ և կարող պաշտօնեաներէն մին է, այս անգամ պատուուած է միւթէսարիֆի աստիճանով։ Մինաս էֆ. կամսար, մտքի և հոգւոյ անուգիւտ յատկութեամբ առ հասարակ սիրելի եղած է իր բոլոր ծանօթներուն ու իր պարկեշտ և ուղղամիտ ջանքերը քանիցս գնահատուած են կայս. կառավարութենէն պատուանշաններով և աստիճաններով։ Լրագրոյս խմբագրութիւնն ալ մեծ գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ այս կայս. գնահատութիւնը, կցելով իր շնորհաւորութիւնները և բարեմաղթութիւնները։

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ "ՍՈՒՐՃԱՆԴԱԿ,,Ի

Իզմիրի հաստատ նամակներէ կը տեղեկանանք թէ՝ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան մէկ կողմէ շնորհաւորական այցելութիւններ կ'ընդունի և շնորհաւորագիրներուդ կը պատասխանէ, և միւս կողմէ իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով կը պարապի։ Ն. Սրբազնութիւնը պատրաստած է իր առաջին կոնդակը, և հետզհետէ կը ղրկէ թեմերը, որպէս զի եկեղեցւոց մէջ կարդացուին։ Ասոնցմէ զատ Թաղական Խորհուրդներու ալ չրջաբերական մը ղրկելով հետեւեալ հարցումները ուղղած է և պատասխաններուը պահանջած է.—1. Տեղւոյդ քահանայից անունները և թէ քանի՞ տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարեն այդ տեղ։ 2. Թաղական Խորհրդոյ անդամոց անունները։ 3. Հոգաբարձուաց անունները։ 4. Եկեղեցւոյ կալուածները և անոնց տարեկան կամ ամսական եկամուտները։ 5. Եկեղեցւոյ և դպրոցին տարեկան ծախքերը։ 6. Վարժապետաց և վարժուհեաց անունները, և քանի՞ տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարեն։ 7. Աշակերտաց և աշակերտուհեաց թիւը։ 8. Հայոց տուներու թիւը, արական սեռի թիւը և իգական սեռի թիւը։—Ասոնց մանրամասն պատասխանները հասնելէ յետոյ, Առաջնորդ Սրբազանը հարկ եղած տնօրինութիւնները պիտի ընէ։

Վանէն կը գրեն մարտ 22 թուակիռնաւ. — «Հայի գիրը հիմայ զգալի կերպով իջած է։ Թէպէտ մէկ քանի շաբաթ առաջ յանկարծ չափը 100 ղրուշի բարձրացած էր՝ հիմայ 60–65 ղրուշի կը ծախուի և յոյս կայ որ նորէն իջնէ։ Բաթնոց գաւառը բնակող Համիտիէ գունդէն Հիւսէյին բաչա 10–12 նաւ ցորեն ղրկեց Վան, և այս պատճառաւ հայի գինը իջաւ, և ժողովուրդը քիչ մը չունչ առաւ։ Կը լսենք թէ յիշեալ փաշան բաւականէն աւելի հացահատիկ ունի։ Այս տարուան ձմեռը սովորականէն աւելի լաւ անցաւ, մինչդեռ ուրիշ տարիներ ապրիլին հազիւ կը բացուէին դաշտերը, այս տարի մարտի սկիզբէն բացուած են և գիւղային որ աչնան իր աղքատութեան պատճառաւ չկրցաւ բաւական ցանք ընել, հիմայ իբրեւ պետական և ազգային նպաստ ստացած սերմնացանը ամբողջապէս հողին կը յանձնէ։ Եթէ մինչեւ յառաջիկայ աչնան հացահատիկները ո և է փորձանքի չհանդիպին, կարելի է վստահութեամբ ըսել որ աչնան՝ հայի գինը 30–40 փարայի կ'իջնէ։»

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

26 Ապրիլ 1899

Գօնսօլիտ գոյուեցաւ	23.05
Երկաթուղի »	125.50
Րէնթ	289
Պանգ Օթթօման	580
Ֆրանսական 3%	101.95
Իտալական 5%	95.20
Սպանիական	59.42
Թրանսվալ	49

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պալաի աստիճան արուեցաւ՝ կայսերական Ամէտի դիւանի քարտուղար Մուխթար պէյի։ Ուղաի Ա. աստիճան՝ Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան խորհրդական Բօսօլաթօ պէյի, և Ընդհանուր ելմտական հաշուոց Մայր Տումարի դիւանին պետ Նազիֆ պէյի։ Սանիյէի միւթէսարիֆի աստիճան՝ Մալիյէի թղթակցութեանց դիւանի քարտուղար Հիւսնի էֆ.ի։ Սալիհէի աստիճան՝ կայս. պալատան թարգման Ալի Հայտար պէյի։

Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան՝ կայսերազուն իշխաններէն Բարձր. Ապտիւլ Գատէր էֆ.ի լալա Ասաի պէյի։ Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ պալատական վարձք, Արիճ և Ղալիպ պէյերու։

Ա. կարգի Շէֆագաթ՝ կայս. Ա. Զօնթարանակի հրամանատար Րէուֆ փաշայի աղջկան, և նոյն պատուանշանի Բ. կարգը՝ Սըվաղի կուսակալին երէց աղջիկներուն, Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Թուրխան բաշայի մեծ աղջկան և Րէուֆ բաշայի կաթնքրոջը, և ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյի մեծ քրոջը։

Իմթիազի ոսկի չքադրամ՝ պալատական Ասըմ պէյի. և արծաթ չքադրամ՝ վարձքի Արիճի և Ղալիպ պէյերու։

ՀԱՆԳԱՒԱՏԻ երկու մահ եղած է առջի օրը Ճիտտէի մէջ։

ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ. — Գերմանական դեսպանն ու դեսպանուհին առջի իրիկունը հացկերոյթ մը տուին, որուն ներկայ էին Ֆրանսական և Աւստրիական դեսպանները, արարողապետ Միւնիր փաշա, Արտաքին գործոց պաշտօնատան արարողապետ Ղալիպ պէյ, և այլք։

—Հոլանտական դեսպանն ու դեսպանուհին երէկ իրիկուն հացկերոյթ մը տուին ի պատիւ Զէնտրնիէէցութեան Գեսպանախորհուրդին Օսմ. պատուիրակներուն։

ՇԻՐՔԻԹԸ ԽԱՅՐԻԹԻի քննիչ Հիւսէյին էֆ. երկուշաբթի օր մեռաւ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ կը պատրաստէ Թուրքիոպարիկ սահմանադիին գտնագան կէտերուն վրայ չինուելիք ամրութեանց և բերդերուն յատակագիծները։

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏէ մը հրամայած է Գաղթականներու Ցանձնաժողովին՝ որպէսզի անմիջական միջոցներ ձեռք առնուին կովկասէ գաղթողներուն բնակութեանց տեղերը որոշելու համար։

ՋԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ. — Վաղը մայրաքաղաքս կը սպասուին Ռումանացի բազմաթիւ դրօսաշրջիկներ։ Նոյնպէս վաղը մասնաւոր չոգենաւով կը սպասուին Պուքրէշի Բազմարուեստական Ընկերութեան անդամներէն չատեր, որոնց մէջ կը գտնուին չատ մը երկրաչափներ։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱՆՔ ԻԿ. — Քիմիագէտներու յանձնաժողով մը Պոլիս, Օտտուն-Գարու իւղի մթերանոցի մը իւղերը տարբերակածելով հաստատեր է թէ այս մթերանոցին մէջ 35 տակառ բամպակի իւղ կայ։ Այս մասին տեղեկագիր մը ղրկուեցաւ պատկանեալ պաշտօնատան։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ տօլի օրը Բ. Դուռը երթալէ առաջ կայս. պալատ գնաց, և Վեհ. Սուլթանին մատոյց իր երախտագիտական զգացումները, այն կայս. բարեհաճութեան համար, զոր Վեհ. Սուլթանը ցոյց տուաւ իր հիւանդութեան առեն տեղեկութիւններ ուղելով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ վերաքննիչ ատեանը ասկէ վերջը ժամը 6ին պիտի սկսի գործաւարութեանց։

ՄՆԱՑԿԻ ՄՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Ասկէ իբր երկու ամիս առաջ 10,000 ոսկիով սնանկացած էր գորգի վաճառական Պարսիկ Զէնճանլը Աղաճան, և անոր Մահմուտ փաշա Եարըմ խանի սենեակը կնքուած էր Պարսկական հիւպատոսարանին կողմէ։ Առջի գիշերը այդ սենեակին պատուհանին ապակիէ փեղկերը բացուելով 400 ոսկի արժողութեամբ գորգեր գողցուեր են։ Քննութիւն կը կատարուի գողութեան հեղինակները գտնելու։

ԷՆԿԻՒՐիի ՀՐԴեՀԸ.—Վեհ. Սուլթանը հրամայած է որ իր անձնական գանձէն չինուին անյապաղ էնկիւրիի վերջին հրդեհին մէջ հրկիզած ազգաստ մարզոց խանութները։

ՈՂՈՂՈՒՄ.—Ամասիոյ մէջէն անցնող Իրիս գետը վերջերս տեղացող անձրեւներէն յորդելով, ողողեց չրջակայ տուները որոնք անմիջապէս պարպուեցան։ Ամասիոյ չրջակայ դաշտերը ամէն կողմ ջրով ողողուած են։ Շատ մը չէնքեր փլած են, որոնց երեքը չաղացքներ, խաներ, եւն.։ Չորս անձեր խեղդուած են։

ԱՐՄՏԻՒԻ ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Իգմիրէ կը գրեն թէ այս տարի հունձքը չատ առատ պիտի ըլլայ։ 15 օր առաջ պատահած ցուրտերը 10–15 % վնասեցին այգիներուն։ Բակլայի արտերուն կրած վնասը ոչինչ է, և կը յուսացուի որ այս տարուան ընդհանուր բերքը անցեալ տարուանէ 40–50 % աւելի ըլլայ։ Այտընի լրագիր մըն ալ կը գրէ թէ՝ վերջին անձրեւները մեծապէս նպաստած են այգիներուն. բերքը հիմակուընէ արդէն անցեալ տարուանէ 40 % աւելի է։

ԱԻԱՋԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Քանի մը օր առաջ Սբարդայի Բարլա գիւղին մօտ երեք երիտասարդներու դիակները գտնուեր են։ Բաւական ատեն առաջ ալ արդէն երկու հոգի սպանուած էին։ Գօնիայի կուսակալ Ֆէրիտ պէյ իմանալով որ այդ կողմերը կարգ մը աւազակներ գիւղացի ճանապարհորդները կողոպտելով կը սպանեն, հարկ եղած միջոցները ձեռք է առեր զանոնք ձերբակալելու։

ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐԸ.— Կայս. իրաւ մը հրամայած էր որ կարգ մը գաւառներուն մէջ որբանոցներ հաստատուին։ Այս մասին ուղուած տեղեկութիւնները հասած ըլլալով, Բ. Դուռը ծրագիր մը կը պատրաստէ որ կայս. հաւանութեան արժանանալէ ետք, ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ պիտի գործադրուի։

ՖԷՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Սպարապետ Րիզա փաշայի տուած հրահանգին վրայ տեղեկագիր մը մատուցուեր է իրեն, որուն մէջ կը յայտնուի թէ Ֆէսհանէին այժմու գործիքներով կարելի է պինուորներու պէտքը գոհացնել ետք օրական 1000 Ֆէս ալ հանել։ Ասոնց մէկ նմոյշն ալ մատուցուեցաւ կայս. պալատ և արժանացաւ կայս. գոհունակութեան։ Տեղեկագրին մէջ կ'ըսուի նաեւ որ եթէ Ֆէսհանէին համար 30 հազար և Իզմիտի ատուի (չուհա) գործարանին համար 10 հազար ոսկի ծախսուի, կարելի պիտի ըլլայ ամէն տեսակ կերպասներ, գորգ, Ֆէս և այլն չինել։ Տեղեկագիրը սպարապետ փաշային հաւանութեան արժանացաւ, և անոր գործադրութիւնը հրամայուեցաւ։ Ֆէսհանէի մէջ անցեալ 1314 տարուոյ միջոցին բաց ի գորգ, փանէլա ևն. է 1,400,000 մեդր կերպաս գործուած է գինուորներու համար։ Կայս. Ֆէսհանէին մասին եղած այս բարեպատեհ տեղեկութիւնները լուրջ հարուած մը պիտի տան Օրոզտիի ապօրէն չահադիտութեանց։

ԳԱՑԼԵՐՈՒ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ.—Հաֆիզլու Բազարճրդի գիւղերէն մէկուն բնակիչներէն 70 տարեկան Մուսա, մինչ անտառին մէջ փայտ կը կտրէր, վրան չորս գայլեր յարձակեցան, բայց քալ ծերունին յաջողեցաւ կացինով գետին տապալել այդ չորս գայլերը, որոնց մորթերն ալ գերծելով չուկան տանելով ծախեց։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՏՂԱՑ.—Նախորդ առաւօտ Բերա տան մը դրան վրայ զամբիւղով նորածին տղեկ մը կախուած ըլլալով, ոստիկանութեան յանձնուեցաւ։

Տ. ԵՈՒՍՓԻՄ, Ծունաց նախկին Պատրիարքը, ապաքինած ըլլալով, Այնորդոզէ Լավրայի վանքը փոխադրուած է օդափոխութեան համար։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտրական Ծովային դատարանը սնանկ հռչակեց Միհրան և Նշան Սիլիճեան տպագրիչները որոնք Բէյթէն Պէտէքէնի կից Խարաճճը խանը կը բնակէին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

Աթէնք, 25 ապրիլ. — Հակակշռի յանձնաժողովին տեղեկագիրը մատուցուեցաւ կառավարութեան։ Հակակշռին ներկայացուած հաստիքը հասած է 8,756,000 տրաքմիի, որով հաստիքի առաւելութիւն կայ 2,449,802 տրաքմի, որուն կէսը պիտի յատկանայ տոկոսի և միւս կէսը գլխավճարի։

Պոլիս.—Թայմզ ով Ինտիա կ'ըսէ թէ Ռուսիա իրաւունք ստացած է յարմար դատած ժամանակ գրաւել Պէնտէր Ապպասը՝ Պարսից ծոցին մէջ։

Բևրիջ.—Պատժադատ Ատեանը 16ական ֆր. տուգանքի դատապարտեց «Հակահրէական Դաշնակցութեան» նախագահ Պ. Կէռէնը, և «Հանրային քուէի Դաշնակցութեանց» նախագահ Պ. Լրկուն։

—Բէդերապուրկ քաղաքին կողմէ նուիրուած չքեղ պահակը նախագահ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ գերեզմանին վրայ դրուեցաւ նոյն քաղաքին քաղաքապետ Պ. Լիլիանոֆի կողմէ։ Ներկայ էին խուռն բազմութիւն մը և Հանրապետութեան նախագահին, Արտաքին գործոց նախարարին և Բարիզի ռուսական դեսպան իշխան Ուրուսովի կողմէ պատուիրակներ։

Ավինեոն. — Թանի խմբագիր Պ. Բէսանէզ երէկ բանախօսութիւն մը ըրաւ ի նպաստ Տրէյֆիւսի։ Այս առաւօտ մինչ բաց կառքով կը մեկնէր, յարձակում մը կրեց և կառափի հարուածներով գլխէն վիրաւորուեցաւ։

ԱՑՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Բևրիջ, 26 ապրիլ. — Ցիկոս այսօր կ'աւարտէ հարիւրապետ Քիւինեէի վերկայութիւնը։ Կը հրատարակէ նաև նախկին նախարար Պ. Պ. Պարթուի և կէրէնի վկայութիւնները։

—Թունուզի մէջ Սուզի նոր նաւահանգստին բացումը մեծ չքով կատարուեցաւ։ Պ. Մելլէ իր բանախօսութեան մէջ յայտարարեց թէ Բաբիլոնեան սեղանաւորներ պատրաստ են պէտք եղած դրամագլուխը հայթայթել Թունուզեան փոխառութեան մը համար, որպէս զի հանրային կարեւոր չինութիւններ ըլլան։

—Սուէզի ջրանցքին բաժնետէրերու խումբ մը պիտի խնդրէ Ընդհանուր ժողովէն, իրաքանչիւր բաժնեթուղթ հինգ մասի բաժնել։

Մաւրիտ.—Սպանիոյ Ինամակալ Թագուհիին հիւանդութեան մասին տարածուած լուրը սխալ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան Քօնսօլիտ

Երէկ երեկոյ գոյուեցաւ	25.13½
Երեկուան բարձր գինը	25.16
» վար »	25.13½
Սէռի B	47.25
» C	29.20

Թուրքի Երկաթուղի

Երէկ երեկոյ գոյուեցաւ	123.75
Երեկուան բարձր գինը	124.—
» վար »	123.75
Թուրքիոյ բաժնեթուղթ	670.—
» փաբիանու	200.—
» Պարատախուղթ	502.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	1 20

Դրամներու քնհատոյր

Մէճիտիէ արծաթ	108.05
Մէթալիք	96.20
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական » կի	87.12
Բրիտից	51.08
Բաւղի Թղթագրամ	8.58

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—Գուքը բոլոր մարդոց բարիքը կամենալու և անոնց տառապանքին վրայ ցաւելու անփոփոխ ու անայլայլ զգացումն է։ Կրօնքը կ'ուժգովնէ և կը բեզնաւորէ այդ զգացումը՝ անոր տալով իբրեւ պատճառ եղբայրութիւնը և իբրեւ նպատակ՝ բարեբարութիւնը։

—Բարութիւնը ընկերոջ վչտին ա-

ռաշքն առնելու, և վայն մեղմացնելու հակում մըն է. սրտի էն գեղեցիկ յատկութիւնն է, ամենէն յորդառատ զգացումը. բոլոր միւս ձիրքերը անկէ կը ծնին և անով կը սնանին:

—Երախտագիտութիւնը եղած բարիքի մը գգուիչ յիշատակն է. պարտք մը՝ որուն նոտկսար կը վճարէ սիրտ, նոյն իսկ այդ պարտքը հատուցանելէ վերջ:

—Երբ մէկը կը կարմրի պարսաւելի գործի մը վրայ, որուն վկան կամ առարկան, նամանաւանդ հեղինակն է, կը նշանակէ թէ ամօթխած է:

—Ուղիղ հոգիները կը յարգուին. այդ յարգը պատիւն է. մարդս պատիւով կ'ապրի:

—Պարկեշտութիւնը՝ ուրիշներու շահերն ու զգացումները յարգելն է:

—Համեստութիւնը մեր ունեցած մտքի կարողութեանց և բարոյական ձիրքերուն վրայ չպարծենալն է:

—Աշխատութիւնը երկնքի բարիքն է, և ոչ պատիժը:

—Շատ անգամ բան մը կը պակսի մարդուս՝ բարիք ընելու համար. կարողութիւնը՝ երբ կ'ուզէ, կամեցողութիւնը՝ երբ կրնայ: Այսպէս կուզեմ մէկուն բարիք մը ընել, բայց ձեռքս բան չի գար. կրնամ, բայց չեմ ուզեր: Այս երկու պարագաներէն ո՞րն է արդարանալին: ՊԼՈՒՋ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Ս. Զատկի տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցին մէկ կամ մէկէ աւելի մեծահոգի նուիրել բարեհաճող բարեսէր ազգայնոց ցուցակն է:

Գումար նախորդ ցուցակին 1807 1/2

Տեարք,

Մեսրովպ Ֆէնէրճեան	20
Գաբրիէլ Ս. Իսրայէլեան	20
Մաքսուտ Շահպազ	40
Գաբամաճեան Եղբարք	40
Գրիգոր Մազուլեան	20
Թահթապրունեան Եղբարք	100
Գասպար Ասլանեան	20
Սարգիս Տանձիկեան	20
Բարսեղ Ղ. Մանուկեան	20
Կ. Գ. Թիրեաքեան	20
Գ. Մանուկեան	20
Նշան Գաբրիէլեան	20
Ոմն	20
Արշակ Տիրատուրեան	20
Գ. Յ. Մէլիքեան	20
Ոմն	20
Միհրան Սէթեան	20
Յակոբ Մարկոսեան	20
Կարապետ Մալխասեան	25
Սարգիս Եալաբղճեան	40
Տիգրան Ոսկէտեան	20
Ռ. Պամաճեան	20
Յակոբիկ Մազլումեան	20
Թադէոս Օհանէսեան	20
Սերվիչէն (ապարանսպետ)	40
Ոմն	20
Յակոբ Կ. Սաաթճեան	20
Յովակիմ Գ. Մինասեան	20
Մ. Ի. Ալչըճեան	20
Յարութիւն Քօլօլեան	20
Գրիգոր Իվրէնեան	40
Գրիգոր Ալեանաքեան	40
Տիգրան Մանուկեան	40
Աստուածատուր Հարենց	20
Տոքթ. Ս. Յակոբեան	20
Մուրատ Ալաճաճեան	20
Յակոբ Աճառեան	20
Երուանդ Շիրինեան	20
Միհրան Շիրինեան	20
Պետրոս Փափազեան	20
Նշան Ղուկասեան	20
Գումար	2852 1/2

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՐ Տ. ՊԱՊԱԶԵԱՆ

ՍԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ

Կը գտնուի ամէն օր կէս օրէն վերջը իր նոր բնակարանը, Թէփէ-Պաշի, Աբարթըման Ֆարրա, առաջին յարկ: Հինգշաբթի օրերը ձրի: 8—5

Ա Զ Դ

Ազգային վարժարանէ շրջանաւարտ Հայ օրիորդ մը պատրաստ է դասախօսելու հայերէն և գաղղիերէն մասնաւոր դասեր տուներու մէջ:

Դիմել Խմբագրատունս: 15—13

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՅԻՍ

Բէրա, Թագսիմ ճամբայ, թիւ 10

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով ջղային տկարութիւնները, ստամոքսի, աղիներու, ծննդաբերական գործարաններու և [illegible] հիւանդութիւնները:

Իր տանը մէջ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը: Դշ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց: 24—16

ԱՒԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բէրա, Մեծ փողոց թիւ 407

[illegible]

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի՝ Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր սամոյրներ, պլուզի և կարնիթուրի կերպասներ, ծաղկենկար և պարզ թաւիշներ, զանազան գիպակներ, դօշի համար գծաւոր և գոյնզգոյն մետաքսեղէններ, բօլօնէզներ, եւն., եւն.: Յաճախորդները գոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութիւն և ուրիշ ամէն տեսակէտներով: 40—32

FARINE LACTÉE H. NESTLE

ՊԶՏԻԿ ՏՂԱՅՈՑ ՅԱՏՈՒԿ ԿԵՐԱԿՈՒՐ

30 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

50 ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐՈՆՑ — ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐ

20Ը ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԿ. ԵՒ — ԲԺՇԿԱԿԱՆ

25Ը ՈՍԿԻ ՇՔԱՆՇԱՆ — ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆԸ

Անըրաւական մայրական կաթին տեղը կը բռնէ, և կաթէն կտրելը կը դիւրացնէ. —Տկար ստամոքս ունեցող տղայոց ալ կերակուրին մէջ կրնայ դրուիլ: ԿԵՂԾԵՐԷՆ զգուշանալու համար ամէն տուփի վրայ գրուած է

ՀԱՆՐԻ ՆԷՍԹԼԷ, ՎԷՎԷՅ, (Զուիցերիա):

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ:

ՆԷՍԹԼԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ 1889ի Բարիզի Արուեստահանդէսին մէջ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ մը և ՈՍԿԻ ՇՔԱՆՇԱՆ մը շահած է:

ՎԻՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՅԺԱԿ. ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՅԺԱԿ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէմալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ախտաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին: Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր ռետինէ (քաուչուկ) սարքեր, աճուկի կապիչներ ([illegible]), տեսակ տեսակ դրեխներ (շէրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ծանրաչափներ, ջերմաչափներ, նոր տեսակ ոսկի եայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ:

Վինսան էֆ. Ֆօյաճեան ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ և վերաշինութիւններ կ'ընէ, անհաւատալի կերպով աժան գներով:

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԲԱՐԻԶ, ՊԱՆԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	94 Միլ.	Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ »	18 »	Հատուցուած վնասներ »	90 »
Հատուցուած վնասներ »	215 »	Ապահովագր. գումարներ »	246 »

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԲԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Կեանքի ճիւղին Տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Կալաթա, [illegible] խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ՔՐԻՍՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆՕՆԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 50,000,000 ՖՐ.

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խան, Գարաքեօյ, Կամուրջին մօտ. Դեր-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԻՍՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն: Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ: Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթուղթերու: —Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ: —Պօրսայի հրամանները կը կատարէ: —Կտրօնները կը վճարէ: —Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով: —Արժէթուղթեր կ'ապահովէ: —Դրամ կ'ընդունի Ջէբի հաշուով: —ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ: —Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ:

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր: —Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ: —Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցէք ստանալով, և թէ՛ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆՑԱՌԱՐԵԱԼ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ, Թ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփալեան խան թիւ 18, 20, 22, 24.

Մեծ Շուկայ, Պօտրում խան, թիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ զգեստեղէն՝ ձմեռուան յատուկ, և չափու վրայ ալ ընտիր հագուստներ կը շինուին: Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ Ղալաթիոյ բոլոր վաճառատուներուն հետ. ուստի մեծ խնամք կը տանինք ապրանքներու տեսակին, ազնուութեան և դիմացկունութեան. գիներն ալ 20 % աժան են բաղդատմամբ Եւրոպական և տեղական հագուստներու: Ասոր համոզուելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատուները, Թօփալեան խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պօտրում խան: Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նորոգութեան առթիւ գոց էր, վերաբացուած է: Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (34)

ՀԱՆՐԻ ԼԸՔՕՔԻՔ

ԳԵՏԻՆ ԳԱՆՁԸ

(Տարօրինակ արկածներ Պրազիլիոյ մէջ)

Ը.

Մէկ վայրկեանի մէջ բոլոր խումբը ոտքի վրայ էր: Աղմուկը հետզհետէ կը շատնար, որսորդները դողի մէջ էին:

—Ողջո՞յն է, ըսաւ յանկարծ Թօմ, մեր հինաւուրց բարեկամը:

—Ողջո՞յն, ողջո՞յն, գոչեցին որսորդները սարսափահար:

—Թող բարեկամներս չվախնան, ըսաւ Մեծ-Օձը հանդարտութեամբ, Բարանա գետը երբեք չի յորդիր:

—Ո՛հ, ո՛հ. գոչեց Տան, տեսէ՛ք, ծովահէնները վախու մէջ են, խառնաշփոթութիւն մը կը տիրէ անոնց մէջ:

Յանկարծ վայրի կենդանիներու, ճագարներու, առջաններու խումբեր հովտին մէջ ճչելով, պոռչալով վազել սկսան: Պօս օձերու սուր ձայները, վայրի ցուլերու գոչումները, գազաններու ոռնումը իրար խառնուելով ահռելի աղմուկ մը կը յարուցանէին:

—Աշխարհիս վե՞րջն է, գոչեց Զինացին սարսափած:

Որսորդները ապշած այս ահեղ տեսարանը կը դիտէին, երբ Թօմ յանկարծ ըսաւ:

—Պ. Ֆօրլի, ներեցէք որ երթամ հասկնամ այս ամէնուն պատճառը, և միջոց մը գտնեմ այս սոսկալի փորձէն մեկնելու:

Մերուն նաւակը մեկնեցաւ: Ծովահէնները չէին կրնար զսպել իրենց ձիերը, որոնք այս խառնաշփոթ վազքէն սարսափած, սանձերնին փրցնելու աստիճան կատղած էին: Որսորդները հրացաններնին պատրաստած էին:

Կէս ժամ անցաւ, յանկարծ Թօմ երեւցաւ:

—Վար առէ՛ք զէնքերնիդ, գոչեց ուրախութենէն խիստ յուզուած, վա՛ր առէք զէնքերնիդ:

Եւ դառնալով անտառին կողմը, երկարօրէն սուլեց:

Հազիւ վայրկեան մը անցած էր, անտառին խորերէն ուրիշ սուլում մը պատասխանեց անոր:

Որսորդները յապուշ կրթած էին, նոյն վայրկեանին բազմաթիւ ոլորականներ ժայռէ ժայռ ցատկելով, որսորդներուն մօտեցան, քանի մը բազապանչութիւններ, գրկախառնութիւններ, յետոյ ամէն բան գիշերուան խոր լռութեան մէջ սուզուեցաւ:

. . . .

. . . .

Առաւօտուն ծովահէնները ուղեցին յանկարծակի բերել Պ. Ֆօրլի խումբը: Ծոնաթման հրամայեց գրաւել որսորդներուն բանակած տեղը, բայց ի՞նչ մեծ եղաւ ծովահէններուն զարմանքը երբ տեսան թէ ժայռերը բոլորովին ամայի էին, որսորդները չկային: Ցեղուզակները ամէն կողմ փնտռեցին, ժայռերուն, քարայրներուն խորերը պրպտեցին, ոչի՛նչ, զարմանալ ոչի՛նչ: Լեռ իր գաղտնիքը կը պահէ՛ր:

Թ.

Ծովահէններուն Ֆիլիպոս ազատելէն քանի մը ժամ և Բասքասարիի մեկնելէն 1 ժամ ետքը, այդ ահռելի [illegible] կատարուած անտառէն խումբ մը զինուորներ կ'անցնէին, ճիշդ [illegible] քան քայլ հեռուէն, երբ յանկարծ խմբին հրամանատարը գոչեց:

—Կեցէ՛ք:

Զինուորները անշարժ կանգ առին:

—Անէ՞ծք, գոչեց հրամանատարը, ի՞նչ է այս, անտառին մէջ հրդեհ ծագեր է:

Յետոյ այս ըսելով դէպի այն ծառը յառաջացաւ, ուր Ֆիլիպոս իր յաւիտենական հանգստը քունովը կը քնանար. զինուորները իրենց պետին կը հետեւէին:

—Օհօ՜, մռնչեց հրամանատարը, իր շուրջը քննելով. այս տեղ կռիւ մը պատահած ըլլալու է, բայց ո՞վ են անոնք. վա՜յ, վա՜յ, ճերմակ մարդոց ոտքի նշաններ են ասոնք, մնացեալներն ալ սեւամորթներու, սակայն Աստուած իմ, այս կոյս անտառին մէջ, երկիրին այնչափ խորերը ինչպէս կրնայ որ Եւրոպացիներ կը գտնուին: Ա՜հ, ահա դաշոյն մը, Ամերիկեան դաշոյն մը, բայց, անէ՛ծք, ի՞նչ են այս երեք դիակները, ուրեմն սպանութիւններ գործուած են հոս:

Հրամանատարին մէկ նշանին վրայ խումբը պատերազմական կարգով շարուեցաւ: 25 հոգի էին այս զինուորները, հրացանի տեղ հաստ ցուպեր ունէին ձեռքերնին, համազգեստի տեղ կարճ [illegible] մը հագած էին, կարճ սուրեր կը կրէին, և իրենց մազոտ մարմինէն ու ծխարչուրծ դէմքերնէն շատ դժուար չէր հասկնալ թէ Ամերիկեան մարդաձեւ կապիկներ էին: Յետոյ հրամանատարը նորէն դիակներուն կողմը երթալով ըսաւ:

—Բայց Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ կը նշանակէ այս, սա սեւամորթը դաշոյնի հարուածով մը սպաննուեր է, լա՛ւ, բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ սա Եանքին հրացանի գնդակ մը կերեր է ճիշդ ճակատին վրայէն, սեւամորթները հրացան չունին. դալով սա սեւամորթին՝ սա ալ դաշոյնի հարուածով սպաննուեր է, բայց վէրքը գլխուն վրայ է. արդ քանի որ Եանքին անկէ աւելի փոքրահասակ է, ի՞նչպէս կ'ըլլայ ուրեմն, ասկէ զատ մարմինն ալ կարծես թէ բարձր ծառէ մը վար նետուեր է, անդամները կոտրած են:

Յետոյ աչքերը մեքենայաբար դէպ ի ծառը ուղղելով, յանկարծ տեսաւ Ֆիլիպոսի ոտքին նշանները:

—Ո՛հ, ո՛հ, գոչեց յաղթական, ահաւասիկ հիմայ բանեցի ոճրագործը, ըսել է ծառին վրայէն սպաններ է այս երեք արիկանները. բայց ո՞վ է արդեօք սա թշուառականը, պէտք է ծառէն վեր մագլցելով այս օդային պատերազմիկին մարմինը փնտռել. կ'երեւայ թէ հրդեհին մուխէն խեղդուած է:

(Շարունակելի)